

ROMANIČKA KULA S RENESANSNIM SATOM I RANOSREDNJOVJEKOVNI ZVONIK CRKVE GOSPE OD ZVONIKA

ložom. Neke je od tih palača gradio Juraj Dalmatinac. Obilježje njegove umjetnosti ima *Papalićeva palača* (Muzej grada), tzv. *Mala Papalićeva palača*, u kojoj je Juraj adaptirao stariji romanički i ranogotički kompleks, te zap. krilo palače kraj Zlatnih vrata. *Arniova kapela* iz 1448. ima već oznake ranorenesansne arhitekture; Jurjev oltarni sarkofag predstavljen je u kapeli odljevom, a izvornik se nalazi u Kaštelu Lukšiću. U prijelaznim gotičko-renesansnim oblicima sagrađena je i palača *Agubio* u Dioklecijanovoj ulici. Najreprezentativniji kasnogotički arhit. sklop nalazio se na Narodnome trgu; osim očuvane *Vijećnice* sastojao se od drugih dijelova Komunalne i Kneževe palače i imao druge sadržaje (staro kazalište, gradski zatvor); porušen je 1821. Gotičke i ranorenesansne oblike pokazuje i sklop franjevačkoga samostana na Poljudu. — Kasnogotička skulptura zastupana je u splitskoj katedrali dvama bočnim oltarima, uokvirenima monumentalnim ciborijima. Južni, posvećen Sv. Dujmu, oblikovao je 1427. Bonino iz Milana, a sjev. oltar Sv. Staša izradio je 1448. Juraj Dalmatinac. — U slikarstvu kasne gotike prednjače domaći majstori Dujam Vušković i Ivan Petrov, koji 1428—29. rade freske na oltarnome ciboriju Sv. Dujma u katedrali. U Splitu je djelovao i Blaž Jurjev (slikano raspelo u crkvi Sv. Frane). Kasnogotički liturgijski predmeti čuvaju se u Riznici katedrale.

Kada su se u XVI. st. Turci primaknuli gradu, S. je pojačao svoje utvrde. U arhitekturi se pojavljuju renesansne kuće i palače, među kojima se ističe palača *Karepić* na Narodnome trgu; nadograđuju se i adaptiraju starije

PORTAL PAPALIĆEVE PALAČE

zgrade, a među njima se kompozicijom i vještím prilagođivanjem antičkom peristilu osobito ističe palača *Grisogono-Cipci*, koja ukrasnim elementima prozora i središnje bifore pokazuje sličnosti s radovima Nikole Firentinca ili njegove škole. Renesansnih su značajki reljefi A. Alešija (na Marjanu i u Galeriji umjetnina), a Firentinčevu krugu pripisuje se luneta crkve Sv. Duha i kip Majke Božje s djetetom na sjev. gradskim zidinama (1503). O djelovanju mnogih kipara, klesara, zlatara i drugih majstora u Splitu svjedoče i mnogobrojni arhivski podaci. Renesansnom razdoblju pripadaju nadgrobne ploče samostana u Poljudu, među kojima su i one s likovima Tome Nigrisa i Katarine Žuvić. U Poljudu su i slike tal. majstora Lorenza Lotta (portret Tome Nigrisa) i poliptih Girolama da Santacrocea (1549) s osobito zanimljivim detaljem modela grada u ruci splitskoga patrona.

U XVII. st., u doba najveće tur. opasnosti, Split je najviše zaokupljen svojom obranom. Po projektu mlet. inženjera I. Contija izgrađuje se 1660—75. novi sustav poligonalnih utvrda, koje u kružnome segmentu zaokružuju čitav grad od JZ do JJ obale luke. Izvan toga sustava zasebnim poligonalnim bastionima brani se JJ rt Bačvice i već otprije uzvisina Gripe. Jugoist. od Dioklecijanove palače podižu se 1592. lučka skladišta s karantenom — lazaretima. Arhitekturi daju pečat barokne palače, među kojima najrašćanjenija pročelja imaju one obitelji Cindro, Tartaglia i Milesi. U crkv. graditeljstvu prednjače tal. arhitekt F. Melchiori, graditelj crkve Sv. Filipa